

tilstand, hørt vi ere, er fremfaldt ved de store militære Byrder, bør vi se at faae dem fjærne de jo før jo heller. Jeg tror altsaa ikke paa, at der i Virkeligheden vil blive fremmet sociale Reforme af Betydning for den store ubemidlede Del af Befolkningen, saalænge vi have det Regimente, vi have for Diebliffet. Ikke desto mindre mener jeg, det er rigtigt, at vi tale om sociale, økonomiske Reforme, saa godt vi kunne, søge at klare vort Standpunkt og søge at bringe vore Tanker frem i den Form, som disse Forslag burde have, for i Virkeligheden at gavne Befolkningen; thi det er ikke nok, at man forlanger, at Staten skal stride ind og skal træde hjælpende til, maaste til Fordel for en enkelt Stand, som maaste ikke er i saa stor Nødstilstand som en anden Stand. Det er ikke nok, at man gavner den enkelte Mand, den enkelte Landeieendomsbesidder, at man gavner Landbrugerne, som er dem, der bestille Noget ved vor Jord, saaledes at deres Stilling bliver bedre; nei, man maa være klar over, at de Reforme, som skulle gennemføres, og som skulle gavne Befolkningen, maa være saadanne Reforme, som kan frembringe større Velstand blandt Arbeiderstanden, som jo udgjør det store Flertal af Befolkningen. Med andre Ord, det maa være Reforme, som forandre Kjæbeevnen hos den menige Mand; thi det er jo netop en Kjædsgering, som jeg haaber, at Oppositionen vil blive mere og mere klar over, at det, der er i Veien, det, der er Marsag til vor økonomiske Misere, det er, at den store Del af Befolkningen mangler Evnen til at købe det, som er paa Markedet. Naar de Herrer Landbrugere tale om en Mangel paa Afsetning af deres Produkter, hvad er saa Grunden dertil? Det er ikke, at de ikke kunne finde Markeder i Udlandet; det er ikke en tilstrækkelig Grund. Nei, der er Kjøbere nok lige ved Siden af, der er Folk nok, der gjerne vil have deres Væg og Høns; men de have ikke Naad til at købe det. Der fuldes midt i Overfloden. Reformerne maa derfor være af en saadan Natur, at de sigte paa at øge Kjæbeevnen hos den store Del af Befolkningen, og det er en Selvfølge, at det ikke kan gøres, uden at de, der bruge mere, end de fornuftigvis burde bruge til en ordentlig Levevis, indskrænke deres Forbrug for at Andres Forbrug kan blive forøget. Naar Reformerne have det Formaal, er det min Overbevisning, at de vil gavne Befolkningen, men ogsaa kun da. Det er den Klarhed, over, hvorledes Reformerne skulde være, som jeg vil bede de ærede Talere af Oppositionen, som have udtalt sig til Fordel for socialøkonomiske Reforme, at mærke vel, og

jeg vil bede dem have Opmærksomheden henvendt paa de Reforme, som det Parti, jeg hører til, stiller op paa sit Program, og ikke laste det bort, som saa Mange have gjort, uden at gjenomtænke Sagen og se, hvad den fører med sig, ene bejælede af Tanken om, at det er et Parti, som er hjemløst herhjemme, som saa Mange have sagt; thi Tiden har allerede vist det, og det skal mere vise sig i Fremtiden, at dette Parti hverken er hjemløst her eller noget andet Sted i Verden. Der er en enkelt Reform, som blev omtalt før, nemlig Alderdomsforsørgelsen, som synes at interessere Alle i fremragende Grad; men det synes ogsaa, at Alle, eller i hvert Fald en Del af dem, der have talt derom, mene, at det ikke er den, der skal stilles i første Række. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 3die Valgtreds (Tauber) talte om det igaar og sagde, at naar han ikke syntes, at Alderdomsforsørgelsen var en Reform, der skulde stilles i Forgrunden som en Reform, der diebliffelig kunde afhjælpe de Savn, som thngede paa den ubemidlede Klasse af Befolkningen, var dei, fordi han mente, at man ved Alderdomsforsørgelsen kun vilde komme til Hjælp efter et Slægtled. Det var en Reform, som først vilde hjælpe Befolkningen, naar man kom længere frem i Tiden. Men det forekommer mig dog, at det afhænger af, hvorledes man ser paa Forholdene, og hvorledes man vil indrette disse Reforme. Se vi paa, hvorledes Befolkningen er, saa vide vi jo, at den bestaar af Ungdom, Manddom og Alderdom. Manddommen har billigvis stadig den Opgave og Forpligtelse at opdrage og forørge Ungdommen og at forørge de Gamle. Det er en Byrde, som til enhver Tid hviler paa den Del af Slægten, som er i Stand til at arbejde. Men dette udelukker jo ikke, at man kunde stille et Forslag til at lette Byrden fra den i Diebliffet eksisterende Manddomsslægts Skuldre ved Hjælp af de Penge f. Ex., som man i Fortiden har opsamlet paa bestemte Steder. Væder man Byrden gaa derover, hvorved den kommer til at hvile paa det rette Sted, vil man dog naae diebliffelig at kunne læmpe paa den Byrde, som hviler paa den Del af Slægten, som skal arbejde baade for de Unge og de Gamle. Og at det skal kunne indrettes paa denne Maade, haaber jeg, at en ikke fjern Fremtid skal kunne bevise. Et andet Forslag, som den ærede Taler omtalte og mente var mere formaalstjenligt, ere Indkjøb af Jord til Husmænd for derved at bidrage til i stærkere Grad at fæste dem til Hjemstedet. Men det er et Forsøg, som er gjort tidligere; det er prøvet efter den